

บทที่ 3

สภาพทั่วไปของเขตบางรัก

สถานีตำรวจนครบาลเป็นหน่วยงานที่ย่อยที่สุดที่ปฏิบัติงานใกล้ชิดกับประชาชนในท้องที่ ซึ่งมีภารกิจรับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมโดยตรง โดยเลือกศึกษาสถานีตำรวจนครบาลบางรัก ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของจำนวนประชากร จำนวนอาคารสิ่งปลูกสร้าง และเป็นพื้นที่ธุรกิจการพาณิชย์สูง ขึ้นกับกองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครได้กองบัญชาการตำรวจนครบาล

3.1 ประวัติความเป็นมา

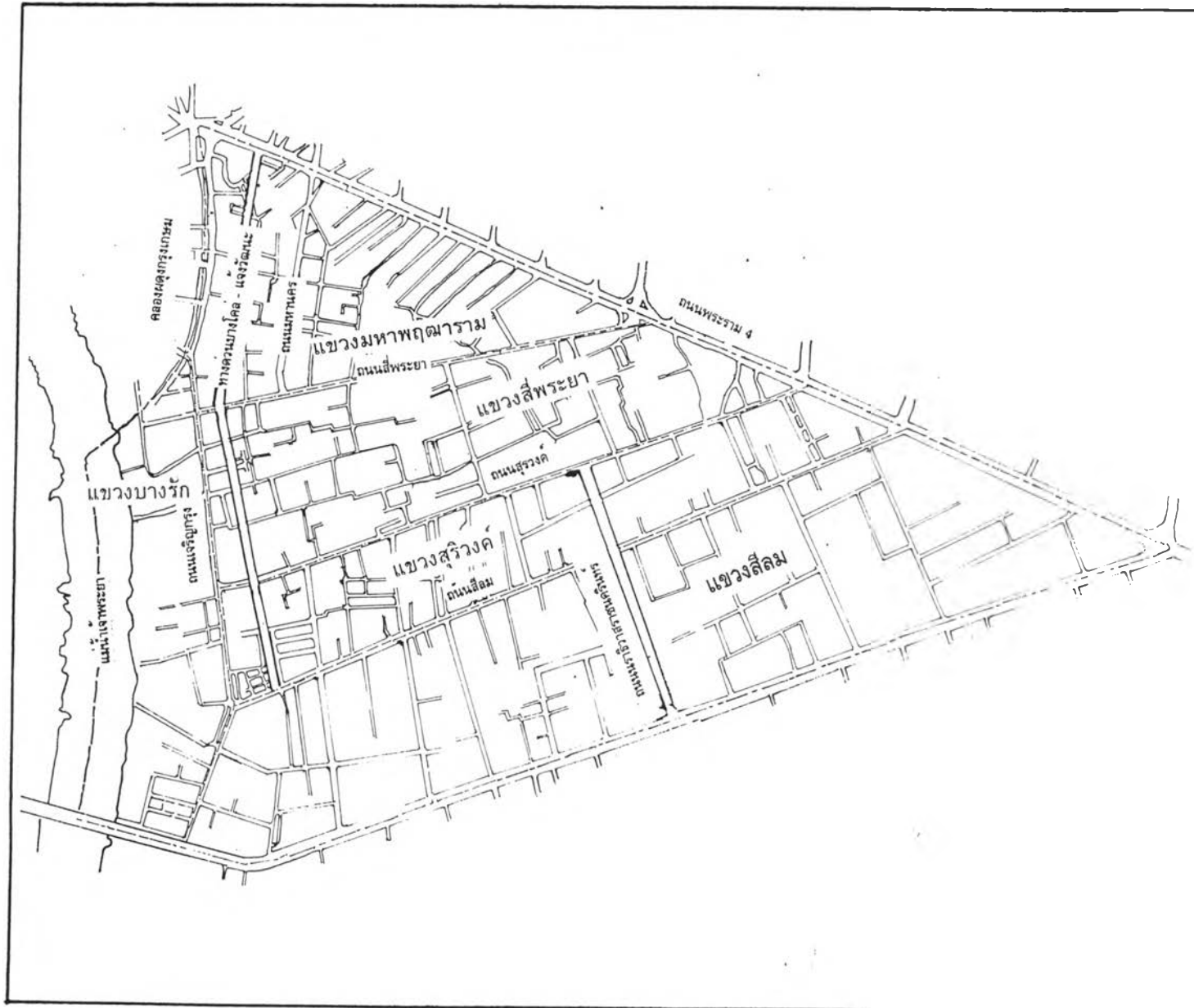
การจัดรูปแบบการปกครองราชธานีแบบอารยประเทศ ปรากฏชัดในสมัยรัชการของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงจัดรูปแบบการปกครองแบบคณะกรรมการที่ปรึกษา ก่อน พ.ศ. 2428 ต่อมาภายหลังเปลี่ยนรูปการปกครองด้วยเสนาบดี ใน พ.ศ. 2435 สถาปนากการปกครองส่วนกลางขึ้นเป็น 12 กระทรวง ยกฐานะกรมพระนครบาลขึ้นเป็นกระทรวงนครบาล ทำหน้าที่ปกครองราชธานี และพื้นที่มณฑลกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบด้วย พระนคร เมืองธนบุรี เมืองสมุทรปราการ เมืองพระประแดง เมืองมีนบุรี เมืองปทุมธานี และเมืองธนบุรี

ปลายสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ความเจริญแผ่ขยายออกไปสู่ทุ่งหลวงเหนือพระนคร รวมเอาเมืองธัญบุรีเข้าในมณฑลกรุงเทพมหานคร จึงมีพื้นที่รวม 3,091 ตารางกิโลเมตร เฉพาะตัวพระนครมีพื้นที่ 400 ตารางกิโลเมตร แบ่งการปกครองเป็นอำเภอชั้นในและอำเภอชั้นนอก อย่างละ 8 อำเภอ โดยอำเภอชั้นใน ประกอบด้วย อำเภอพระนคร สำเพ็ง บางรัก ปทุมวัน บางกอกน้อย บางลำภูกลาง และบางกอกใหญ่

พ.ศ. 2455 อำเภอบางรัก เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอ อยู่ริมถนนสี่พระยาข้างห้างขายยาลูกสาวหมอมณีในปัจจุบัน โดยอาศัยตึกของเอกชนเป็นที่ทำการชั่วคราว เมื่อครั้งสร้างที่ว่าการอำเภอถาวร ตั้งอยู่ถนนนเรศในปัจจุบัน เสร็จเมื่อ พ.ศ. 2459 จึงย้ายมาเปิดทำการเป็นที่ว่าการอำเภอบางรัก

พ.ศ. 2458 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ประกาศยกเลิกอำเภอชั้นใน 7 อำเภอ และขยายออกไปเป็น 25 อำเภอ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอำเภอบางรัก มี 3 อำเภอ คือ อำเภอบางรัก อำเภอสาทร และอำเภอบ้านทวาย ต่อมามีการปรับปรุงเขตการปกครองโดยยกเลิกมณฑลกรุงเทพมหานคร โดยแบ่งฝั่งตะวันออกของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นจังหวัดพระนคร ส่วนฝั่งตะวันตกของแม่น้ำเจ้าพระยาเป็นจังหวัดธนบุรี และแบ่งรอบนอกเป็นจังหวัดนนทบุรี มีนบุรี พระประแดง และสมุทรปราการ

พ.ศ. 2474 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวจังหวัดพระนคร มีอำเภอชั้นใน 8 อำเภอ และอำเภอชั้นนอก 4 อำเภอ โดยมีการยุบอำเภอท้องที่รวมกันในภาย

การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
เพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่
เมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง :
กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบ
ของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

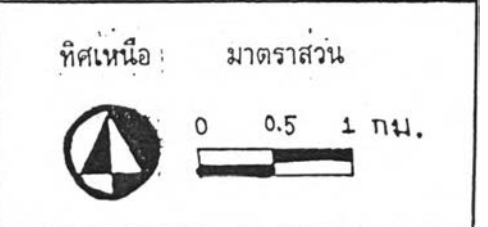
แผนที่ที่ 3.1

แสดงการแบ่งพื้นที่แขวง

สัญลักษณ์

--- พื้นที่แขวง

ที่มา : สำนักงานเขตบางรัก
กรุงเทพมหานคร

หลัง แต่เขตอำเภอชั้นในยังคงเป็น 8 อำเภอ คือ อำเภอพระนคร นางเลิ้ง ดุสิต สัมพันธวงศ์ บางรัก ป้อมปราบศัตรูพ่าย ปทุมวัน และบ้านทวาย ส่วนอำเภอชั้นนอก 4 อำเภอ คือ อำเภอ บางซื่อ บางเขน บางกะปิ และพระโขนง

สภาพการปกครองและสภาพสังคมในช่วงปี พ.ศ. 2474 ของท้องที่อำเภอบางรัก เป็นที่ตั้งของที่ว่าการอำเภอที่ถนนนเรศ ซึ่งเป็นซอยระหว่างถนนสี่พระยากับถนนสุรวงศ์ เขตอำเภอ บางรักเป็นอำเภอที่ขึ้นกับจังหวัดพระนคร ซึ่งมีลักษณะการปกครองเหมือนจังหวัดอื่นๆ ต่อมา มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการบริหารเป็น “นครหลวงกรุงเทพธนบุรี” เป็น “กรุงเทพมหานคร” ซึ่งเป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการ ส่วนท้องถิ่นนครหลวง แบ่งพื้นที่การปกครองออกเป็นเขตและแขวงตามลำดับ คำว่า “อำเภอ” เปลี่ยนชื่อเป็น “เขต” และเรียกตำบลเป็น “แขวง” ดังนั้นอำเภอบางรัก จึงเปลี่ยนเป็น “เขตบางรัก”

ตารางที่ 3.1 พื้นที่ของเขตบางรัก แยกตามแขวง ปี พ.ศ. 2540

อันดับ	แขวง	พื้นที่		
		ตารางกิโลเมตร	ไร่	ร้อยละ
1	มหาพฤฒาราม	0.889	55.625	16.07
2	สี่พระยา	1.064	665.000	19.25
3	สุรวงศ์	0.820	512.500	14.80
4	บางรัก	0.689	430.630	12.43
รวมพื้นที่รับผิดชอบ ของสน.บางรัก		3.462	2,163.750	62.55
5	แขวงสีลม	2.074	1,269.250	37.45
รวมพื้นที่เขตบางรัก		รวม	3,460.000	100.00

ที่มา : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร , พ.ศ. 2540

จากตารางและแผนที่ข้างต้น พบว่า ในเขตบางรัก ประกอบด้วย 5 แขวง มีพื้นที่รวม 5.536 ตารางกิโลเมตร แขวงสีลมเป็นพื้นที่ที่มีจำนวนพื้นที่มากที่สุด รองลงมาคือ แขวงสี่พระยา แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสุรวงศ์ และแขวงบางรัก ตามลำดับ สำหรับพื้นที่ในความรับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก พื้นที่ศึกษา จะครอบคลุมเขตการปกครองของเขตบางรัก 4 แขวง ได้แก่ แขวงสี่พระยา แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสุรวงศ์ และแขวงบางรัก รวมมีพื้นที่ 3.462 ตารางกิโลเมตร โดยไม่รวมแขวงสีลม

3.2 การบริหารงานของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

3.2.1 ประวัติความเป็นมา

สถานีตำรวจนครบาลบางรัก เดิมตั้งอยู่ริมถนนเจริญกรุง บริเวณทางแยกถนนสุรวงศ์ ต่อมาย้ายมาตั้งอยู่ริมถนนนเรศ มีลักษณะเป็นอาคาร 2 ชั้น ครึ่งตึกครึ่งไม้ ตั้งอยู่เลขที่ 50 ถนนนเรศ แขวงสี่พระยา เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร ต่อมาเมื่อวันที่ 3 เมษายน พ.ศ. 2513 ได้ทำการก่อสร้างอาคารหลังใหม่เป็นอาคารคอนกรีต 4 ชั้น พร้อมด้วยอาคารบ้านพัก เนื่องจากอาคารหลังเก่ามีสภาพชำรุดทรุดโทรมและการก่อสร้างได้แล้วเสร็จ เมื่อวันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2514 รวมระยะเวลาที่ก่อตั้งสถานีตำรวจนครบาลบางรัก เป็นเวลา 88 ปีเศษ

ตั้งแต่มีการก่อตั้งสถานีตำรวจนครบาลบางรักจนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2440 ยังไม่เคยมีการเปลี่ยนชื่อสถานีตำรวจแต่ประการใด ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงของสถานีตำรวจบางสมัย เรียกว่า “สารวัตรแขวง” บางสมัย เรียกว่า “สารวัตร” ต่อมาเรียกว่า “สารวัตรใหญ่” ในปัจจุบันในตำแหน่ง “ผู้บังคับการ” เป็นหัวหน้าสถานี และรองผู้กำกับการฝ่ายป้องกันปราบปราม รองผู้กำกับการฝ่ายสืบสวนสอบสวน รองผู้กำกับการฝ่ายจราจร รองผู้กำกับการฝ่ายบริหารงาน โดยมีสารวัตรป้องกันปราบปราม สารวัตรสืบสวน สารวัตรสอบสวน สารวัตรจราจร และสารวัตรธุรการ เป็นผู้ช่วยปฏิบัติ

ลักษณะอาคารที่ทำการของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก ในปัจจุบันเป็นอาคาร 4 ชั้น แต่ละชั้น แบ่งเป็นห้องทำงาน ดังนี้

ชั้นที่ 1 ห้องประชุม ห้องสอบสวน สนาบยงปิ่น “รุจิรวงศ์” สนาบเบตมินตัน “สน. บางรัก” และลาดจอตรดผู้บังคับบัญชา

ชั้นที่ 2 ห้องรองผู้กำกับการฝ่ายป้องกันปราบปราม ห้องรองผู้กำกับการฝ่ายสืบสวนสอบสวน ห้องสารวัตรจราจร ห้องสารวัตรสืบสวน ห้องพนักงานสอบสวน ห้องธุรการคดีและธุรการต่างด้าว ห้องควบคุมผู้ต้องหา ที่ทำการเจ้าหน้าที่เปรียบเทียบปรับและบันทึกประจำวัน สิบเวร และห้องรับรองสำหรับประชาชนที่มาติดต่อราชการ

ชั้นที่ 3 ห้องผู้กำกับการสถานี ห้องรองผู้กำกับการ ห้องรองผู้กำกับการฝ่ายจราจร ห้องปฏิบัติการจราจร ห้องสารวัตรสอบสวน และห้องปฏิบัติงานฝ่ายอำนวยการ ที่ตั้งศูนย์วิทยุ นารายณ์

ชั้นที่ 4 ดาดฟ้า ห้องพัสดุศูนย์วิทยุ นารายณ์ ที่เก็บน้ำประปาสำหรับจ่ายในอาคารที่ทำการ

สถานีตำรวจนครบาลบางรัก สังกัดกองบังคับการตำรวจนครบาลพระนครใต้ กองบัญชาการตำรวจนครบาล

3.2.2 ขนาดและขอบเขตพื้นที่รับผิดชอบ

สถานีตำรวจนครบาลบางรัก มีเขตพื้นที่รับผิดชอบในการรักษาความสงบเรียบร้อย จำนวน 5.536 ตารางกิโลเมตร แบ่งเป็นเขตตามฝ่ายปกครองออกเป็น 4 แขวง คือ แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสีพระยา แขวงสุรวงศ์ และแขวงบางรัก ซึ่งทั้ง 4 แขวงขึ้นอยู่กับสำนักงานเขตบางรัก และมีอาณาเขตติดต่อกับพื้นที่ข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ จากคลองผดุงกรุงเกษมไปตามคลองหัวลำโพง ซึ่งปัจจุบันคลองหัวลำโพงถูกปรับปรุงเป็นส่วนของถนนพระราม 4 ถึงสะพานสีลม ซึ่งปัจจุบัน คือ ส่วนหนึ่งของถนนพระราม 4 เนื่องจากการถมคลองหัวลำโพงและขยายถนนพระราม 4 ซึ่งแต่เดิมสะพานสีลมเป็นสถานีข้ามคลองหัวลำโพงเชื่อมระหว่างถนนสีลม และถนนพระราม 4

ทิศตะวันออก ตรงกับจุดเขตด้านทิศเหนือกับทิศใต้ จรดกับสะพานสีลม

ทิศใต้ จากคลองหัวลำโพงเลียบบไปตามถนนสีลม จรดคลองแม่น้ำเจ้าพระยา

ทิศตะวันตก จากปากคลองสีลมเลียบบไปตามแม่น้ำ

เกษม เลียบไปตามริมฝั่งตะวันออกจรดคลองหัวลำโพง

เขตพื้นที่รับผิดชอบข้างต้น เป็นไปตามประกาศของกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2503 เรื่อง การกำหนดหน่วยงาน เขตอำนาจการรับผิดชอบ และเขตพื้นที่การปกครองของหน่วยราชการในกรมตำรวจ ซึ่งประกาศไว้ในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 77 ตอน 82 ลงวันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ. 2503

นอกจากนี้ ยังมีเขตพื้นที่ติดต่อกับเขตพื้นที่รับผิดชอบของสถานีตำรวจนครบาลใกล้เคียง จำนวน 5 สถานี คือ

- 1) สถานีตำรวจนครบาลปทุมวัน (ด้านทิศเหนือ)
- 2) สถานีตำรวจนครบาลทุ่งมหาเมฆ (ด้านทิศตะวันออกและทิศใต้)
- 3) สถานีตำรวจนครบาลยานนาวา (ด้านทิศใต้)
- 4) สถานีตำรวจนครบาลปากคลองสาน (ด้านทิศตะวันตก)
- 5) สถานีตำรวจนครบาลพลับพลาไชย 2 (ด้านทิศตะวันตก)

3.3 ลักษณะทางกายภาพ

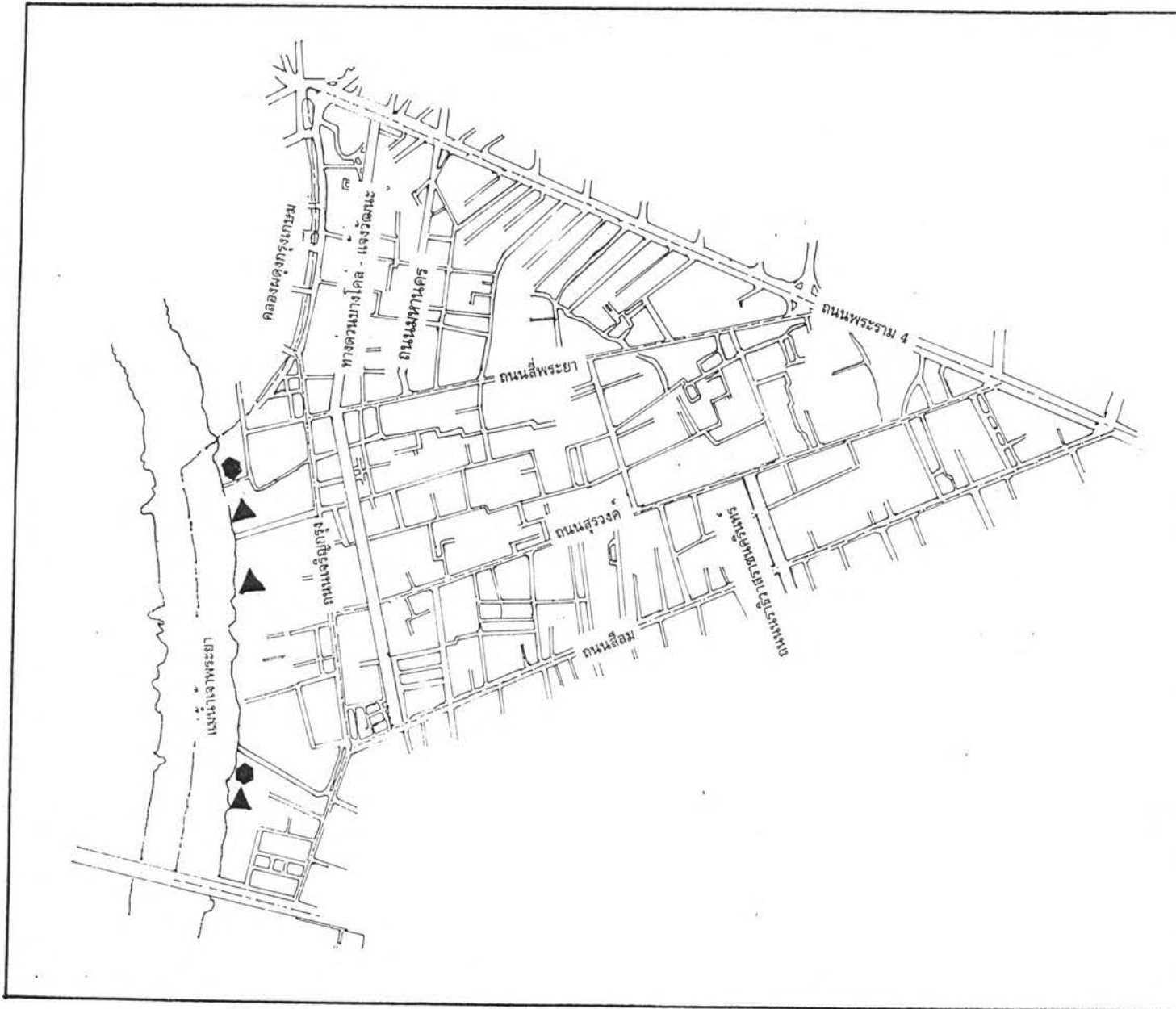
3.3.1 ที่ตั้งและเขตการปกครอง

เขตบางรักเป็นพื้นที่เขตชั้นในของกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่รวม 5.536 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,460 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.35 ของพื้นที่กรุงเทพมหานคร ซึ่งมีพื้นที่ 1,568.737 ตารางกิโลเมตร หรือ 980,460 ไร่ การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ของเขตบางรักเป็นการประกอบพาณิชย์กรรม เขตบางรักมีอาณาเขตติดต่อกับเขตข้างเคียง ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ แขวงรองเมือง แขวงปทุมวัน และแขวงลุมพินี เขตปทุมวัน

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ แขวงลุมพินี แขวงปทุมวัน เขตปทุมวัน

แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา

การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
เพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่
เมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง :
กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบ
ของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

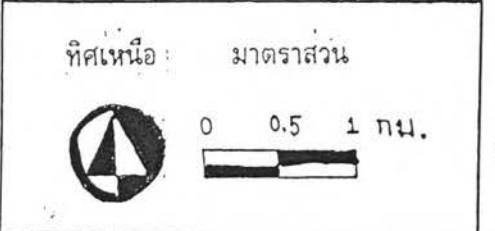
แผนที่ที่ **3.6**

แสดงที่ตั้งท่าเรือ

สัญลักษณ์

- ◆ ท่าเรือข้ามฟาก
- ▲ ท่าเรือด่วน

ที่มา : จากการสำรวจ

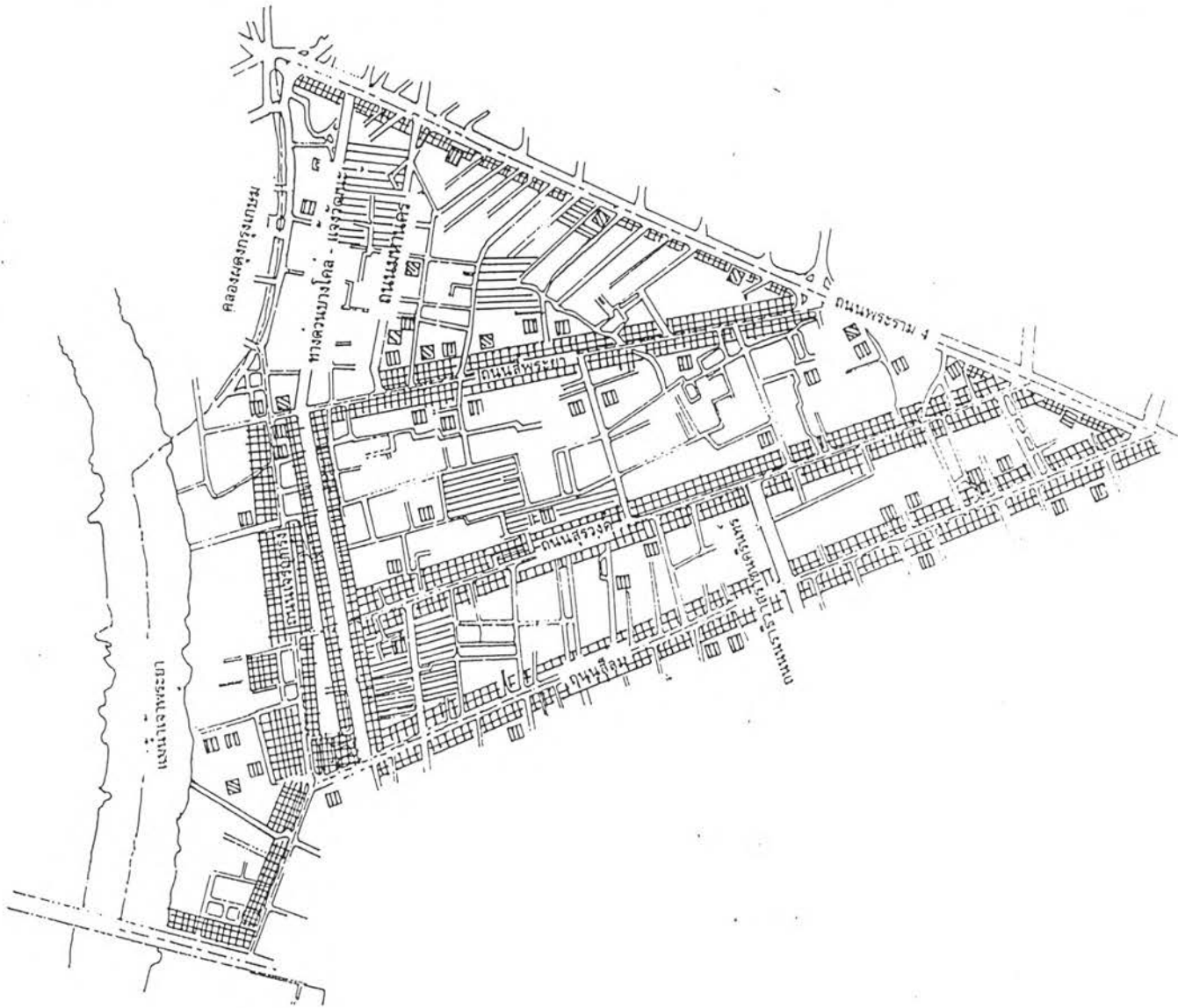
ทิศใต้ ติดต่อกับ แขวงยานนาวา แขวงทุ่งมหาเมฆ เขตยานนาวา
ทิศตะวันตก ติดต่อกับ แขวงตลาดน้อย เขตสัมพันธวงศ์

ลักษณะทั่วไปของเขตบางรักเป็นพื้นที่ที่ถูกล้อมรอบด้วยถนน 2 สาย คือ ถนนพระราม 4 และถนนสาทร กับคลองผดุงกรุงเกษมและแม่น้ำเจ้าพระยา แขวงบางรักเป็นแขวงที่เริ่มต้นความเจริญในอดีต มีพื้นที่อยู่ระหว่างถนนเจริญกรุงกับแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมาแขวงอื่นๆอีก 4 แขวงมาเชื่อมต่อถนนเจริญกรุง ถนนสายหลักที่สำคัญในเขตบางรัก คือ ถนนเจริญกรุง ซึ่งตัดขึ้นในสมัยรัชกาลของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวชานานกับแม่น้ำเจ้าพระยา ส่วนถนนสีลม ถนนสุรวงศ์ และถนนสีพระยา เป็นถนนชานานกัน ปลายทั้ง 2 ของถนนทั้ง 3 สายนี้จรดกับถนนเจริญกรุงและถนนพระราม 4 สำหรับถนนสาทรและถนนพระราม 4 เป็นถนนรอบนอก และเป็นแนวเขตของเขตบางรัก

3.3.2 โครงข่ายคมนาคม

ในเขตท้องที่เขตบางรัก มีถนนสายหลักจำนวน 15 สาย แต่ละสายมีตรอกซอยเชื่อมต่อกัน สามารถทะลุออกไปยังถนนสายหลักอีกทางหนึ่งได้ ดังต่อไปนี้

- 1) ถนนสีพระยา เชื่อมต่อกับ ตรอกศาลเจ้าเจ็ด ตรอกเพชรพลอย ซอยสะพานยาว และซอยพุทธโอสถ ทะลุออกถนนนเรศ ถนนสุรวงศ์ และถนนเจริญกรุง
- 2) ถนนเจริญกรุง เชื่อมต่อกับ ตรอกโอเรียลเตล ตรอกชาร์เตอร์แบงค์ ตรอกโรงภาษี ตรอกกัปตันบุช ตรอกวัดม่วงแค และตรอกข้างไประณีตกลางบางรัก ทะลุออกแม่น้ำเจ้าพระยา
- 3) ถนนมหาพฤฒาราม เชื่อมต่อกับ ตรอกสหมิตร ตรอกเฟเซอร์ ตรอกหมอสุน ตรอกฉลองกรุง ซอยแก้วฟ้า ซอยสองพระ ซอยจินดาถวิล และซอยสะพานเตี้ย ทะลุออกถนนสีพระยา
- 4) ถนนสุรวงศ์ เชื่อมต่อกับ ตรอกโทรคาเดรโร ถนนมหานคร ซอยปราโมทย์ 1 , 2 , 3 ซอยประชุม ซอยทานตะวัน ซอยหน้าวัดหัวลำโพง และซอยจกณณี
- 5) ถนนทรัพย์สิน เชื่อมต่อกับ ซอยหลังวัดหัวลำโพง
- 6) ถนนนเรศ เชื่อมต่อกับ ซอยน้อมจิตร ซอยละมุด ซอยสันติภาพ และซอยสามพี่น้อง
- 7) ถนนเตโช เชื่อมต่อกับ ถนนสีลมกับถนนสุรวงศ์
- 8) ถนนมเหล็กษ์ เชื่อมต่อกับ ถนนสีลมกับถนนสุรวงศ์
- 9) ถนนพัฒนาพงศ์ เชื่อมต่อกับ ถนนสีลมกับถนนสุรวงศ์
- 10) ถนนธนียะ เชื่อมต่อกับ ถนนสีลมกับถนนสุรวงศ์
- 11) ถนนสว่างเก่า เชื่อมต่อกับ พระราม 4 กับถนนสีพระยา
- 12) ถนนสว่างใหม่
- 13) ถนนกิจพาณิซ
- 14) ถนนมหานคร เป็นถนนเหนือใต้ เชื่อมถนนสีลมกับถนนมหานคร

การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
เพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่
เมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง :
กรณีศึกษาที่ได้รับความชอบ
ของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

แผนที่ที่ 3.7

แสดง การใช้ที่ดิน พ.ศ. 2540

สัญลักษณ์

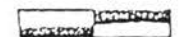
- พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นสูง
- สถานที่ราชการ
- อุตสาหกรรมขนาดเล็ก
- พาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
- สถานศึกษา

ที่มา : จากการสำรวจ

ทิศเหนือ : มาตราส่วน

0 0.5 1 กม.

ตารางที่ 3.2 ลักษณะการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ จำแนกตามรายแขวงของเขตบางรัก พ.ศ. 2535

ประเภทการใช้ที่ดิน	รวมเขต		แขวงมหาพฤฒาราม		แขวงสีพระยา		แขวงสุรวงค์		แขวงสีลม		แขวงบางรัก	
	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. ที่พักอาศัย	1,231.46	35.59	210.30	37.84	258.92	40.14	80.55	29.05	554.30	45.60	19.79	6.02
2. พาณิชยกรรม	776.26	22.44	101.20	18.21	120.25	18.64	220.45	79.62	230.45	18.96	103.91	31.63
3. อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	100.26	2.90	40.35	7.26	19.43	3.01	7.02	2.53	25.25	2.07	8.21	2.49
4. สถาบันราชการ	420.21	12.14	34.23	6.16	60.45	9.37	40.38	14.56	186.54	15.34	98.61	30.02
5. สาธารณูปโภค	2.24	0.06	0.33	0.05	1.13	0.17	-	-	0.78	0.06	-	-
6. ถนน	487.28	14.08	127.51	22.94	100.45	15.57	95.24	34.35	107.23	8.82	56.85	17.30
7. คลองและแม่น้ำ	121.48	3.51	6.22	1.11	-	-	1.80	0.64	-	-	13.35	4.06
8. พื้นที่โล่งว่าง	20.23	0.58	-	-	2.66	0.41	-	-	10.24	0.84	-	-
9. พื้นที่ใช้สอยไม่หนาแน่น	300.58	8.69	40.48	7.38	65.46	10.14	65.46	23.11	100.45	8.26	28.63	8.71
รวม	3,460.00	100.00	555.62	16.05	644.99	18.64	277.20	8.01	1,215.54	35.13	328.45	9.49

ที่มา : สำนักงานผังเมือง กรุงเทพมหานคร , พ.ศ. 2540

ตารางที่ 3.3 ลักษณะการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ จำแนกตามรายแขวงของเขตบางรัก พ.ศ. 2540

ประเภทการใช้ที่ดิน	รวมเขต		แขวงมหาพฤฒาราม		แขวงสีพระยา		แขวงสุรวงค์		แขวงสีลม		แขวงบางรัก	
	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
1. ที่พักอาศัย	1,123.86	32.48	204.30	5.91	268.93	7.77	75.54	2.18	534.69	15.45	40.39	1.17
2. พาณิชยกรรม	874.11	25.26	109.24	3.16	151.02	4.36	235.29	6.80	264.69	7.65	113.86	3.29
3. อุตสาหกรรมและคลังสินค้า	94.15	2.72	35.34	1.02	19.22	0.56	6.35	0.90	23.46	0.68	9.78	0.28
4. สถาบันราชการ	421.89	12.20	34.23	0.99	60.45	1.75	40.38	1.17	188.22	5.44	98.61	2.85
5. สาธารณูปโภค	2.24	0.06	0.33	0.01	1.13	0.03	-	-	0.78	0.02	-	-
6. ถนน	560.25	16.19	127.51	3.68	102.80	2.97	98.04	2.84	109.33	3.17	41.80	1.21
7. คลองและแม่น้ำ	121.48	3.51	6.22	0.18	-	-	1.80	0.05	-	-	11.35	0.33
8. พื้นที่โล่งว่าง	12.90	0.38	-	-	2.66	0.08	-	-	10.24	0.30	-	-
9. พื้นที่ใช้สอยไม่หนาแน่น	249.12	7.20	38.45	1.11	58.78	1.70	55.09	1.59	84.13	2.43	12.66	0.37
รวม	3,460.00	100.00	555.62	16.06	664.99	19.22	512.49	15.53	1,215.54	37.46	328.45	12.46

ที่มา : สำนักงานผังเมือง กรุงเทพมหานคร , พ.ศ. 2540

15) ถนนเลียบบคลองช่องนนทรี เชื่อมถนนสุรวงค์กับถนนสีลม และถนนจันทน์กับถนนสาทร ไปยังถนนช่องนนทรี

3.3.3 การใช้ที่ดินและอาคาร

การใช้ที่ดินของเขตบางรักเป็นการใช้ที่ดินแบบผสม คือ พาณิชยกรรม ที่พักอาศัย อุตสาหกรรม โกดังสินค้าและสถาบันราชการ เช่นเดียวกับเขตอื่นๆของกรุงเทพมหานคร จากการสำรวจการใช้ที่ดินและอาคารของเขตบางรัก ของสำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร พบว่า มีลักษณะการใช้ที่ดิน ดังนี้

1) การใช้ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัย

พ.ศ. 2535 เขตบางรักมีเนื้อที่ที่พักอาศัยทั้งหมด 1,231.46 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 35.59 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก อยู่ในแขวงสีลมมากที่สุด มีร้อยละ 45.60 ของพื้นที่เขตที่เหลืออยู่ในแขวงสีพระยา แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสุรวงค์ และแขวงบางรัก มีพื้นที่ 40.14 37.84 29.05 และ 6.02 ของพื้นที่เขต ตามลำดับ เมื่อปีพ.ศ. 2540 เขตบางรักมีเนื้อที่ที่พักอาศัยทั้งหมด 1,123.86 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 32.48 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก อยู่ในแขวงสีลมมากที่สุด มีร้อยละ 15.45 ของพื้นที่เขตที่เหลืออยู่ในแขวงสีพระยา แขวงมหาพฤฒาราม แขวงสุรวงค์ และแขวงบางรัก มีพื้นที่ 7.77 5.91 2.18 และ 1.17 ของพื้นที่เขต ตามลำดับ ที่ดินในเขตศูนย์กลางเมือง มีคุณค่ามากขึ้น ทำให้อาคารบ้านเดี่ยวเสื่อมโทรมลง เกิดการขยายตัวของอาคารที่อยู่อาศัยประเภทอาคารสูงแทนที่ และความต้องการด้านการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะบริเวณย่านธุรกิจ คือ ถนนสีลม จึงทำให้เกิดแรงผลักดันให้ธุรกิจการค้าขยายเข้าไปอยู่ในเขตที่อยู่อาศัยบริเวณใกล้เคียง เป็นลักษณะของการใช้ที่ดินในศูนย์กลางเมืองที่เริ่มหนาแน่นขึ้น

2) การใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม

พ.ศ. 2535 เขตบางรัก มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม จำนวน 776.26 ไร่ หรือร้อยละ 22.44 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก อยู่ในแขวงสีลมมากที่สุด มีพื้นที่จำนวน 18.96 ของพื้นที่เขต ที่เหลืออยู่ในแขวงสุรวงค์ แขวงบางรัก แขวงสีพระยา และแขวงมหาพฤฒาราม โดยมีพื้นที่ 79.62 31.63 18.96 และ 18.21 ตามลำดับ

พ.ศ. 2540 เขตบางรัก มีการใช้ที่ดินประเภทพาณิชยกรรม จำนวน 874.11 ไร่ หรือร้อยละ 25.26 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก อยู่ในแขวงสีลมมากที่สุด มีพื้นที่จำนวน 7.65 ของพื้นที่เขต ที่เหลืออยู่ในแขวงสุรวงค์ แขวงสีพระยา แขวงบางรัก และแขวงมหาพฤฒาราม โดยมีพื้นที่ 6.80 4.36 3.29 และ 3.16 ตามลำดับ พื้นที่พาณิชยกรรมเป็นแบบการใช้ที่ดินประเภทอาคารสูง หรือในแนวตั้ง ในขณะที่การใช้ที่ดินในแนวราบ เป็นพื้นที่พาณิชยกรรมตึกแถว และร้านค้าย่อยตามริมถนนใหญ่เริ่มลดลง เกิดการใช้ที่ดินพาณิชยกรรมสมัยใหม่ในรูปแบบอาคารสูงและขนาดใหญ่ เช่น ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ อาคารพาณิชย์

อาคารสำนักงาน ซึ่งรวมกิจกรรมหลายประเภทในอาคารหลังเดียวกันที่มีความสูงหลายชั้น เพื่อให้คุ้มต่อการลงทุน และราคาที่ดินบริเวณศูนย์กลางธุรกิจที่มีราคาสูงมาก .

บริเวณพาณิชยกรรมของเขตบางรักเกาะกลุ่มกันตามแนวถนนสายหลัก คือ ถนนสีลมและถนนสุรวงค์ ทั้ง 2 ผังถนนในแขวงสีลม ด้านถนนสีลมห่างจากริมถนนภายในระยะ 100 เมตร และเข้าไปตามซอยต่างๆ เป็นที่ตั้งของอาคารพาณิชย์ สำนักงาน และร้านค้าบริการ ส่วนแขวงสุรวงค์ การใช้ที่ดินส่วนใหญ่ เป็นที่ตั้งของอาคารสำนักงานขนาดใหญ่และสาขา โรงแรมขนาดใหญ่ ศูนย์การค้า สำนักงานท่องเที่ยว โชว์รูมรถยนต์ ธนาคาร ภัตตาคารและร้านอาหาร ร้านค้าต่างๆ โดยบริเวณถนนเจริญกรุง เป็นที่ตั้งของร้านจำหน่ายของที่ระลึก ร้านขายปลีกและขายส่งของพื้นเมือง และร้านจำหน่ายเสื้อผ้า บริเวณริมถนนเจริญกรุง แขวงบางรัก เป็นย่านธุรกิจการค้าดั้งเดิม และบริเวณริมถนนสี่พระยา ถนนพระราม 4 ด้านหัวลำโพงถึงสามย่าน และถนนมหาพฤฒาราม เป็นย่านร้านค้าปลีก

3) การใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมและคลังสินค้า

พ.ศ. 2535 มีการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมจำนวน 100.26 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.90 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก ซึ่งอยู่ในแขวงมหาพฤฒารามมากที่สุด มีพื้นที่ 7.26 ของพื้นที่เขต ส่วนที่เหลือ อยู่ในแขวงสี่พระยา แขวงสุรวงค์ แขวงบางรัก และแขวงสีลม โดยมีพื้นที่ 3.01 2.53 2.49 และ 2.07 ของพื้นที่เขต ตามลำดับ เขตบางรักมีการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมน้อยมาก โดยใน พ.ศ. 2540 มีการใช้ที่ดินประเภทอุตสาหกรรมจำนวน 94.15 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.72 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก ซึ่งอยู่ในแขวงมหาพฤฒารามมากที่สุด มีพื้นที่ 1.02 ของพื้นที่เขต ส่วนที่เหลือ อยู่ในแขวงสุรวงค์ แขวงสีลม แขวงสี่พระยา และแขวงบางรัก โดยมีพื้นที่ 0.90 0.68 0.56 และ 0.28 ของพื้นที่เขต ตามลำดับ ซึ่งการใช้ที่ดินดังกล่าวเดิมอยู่บริเวณริมแม่น้ำเจ้าพระยาในเขตบางรัก เป็นอู่ต่อเรือ อู่ซ่อมเรือ โกดังคลังสินค้า ท่าเรือ โรงเลื่อยไม้ โรงสีข้าว โรงกลึง โรงเชื่อมโลหะ ซึ่งมีการขนส่งสินค้าและผลผลิตทางการเกษตร โดยอาศัยการขนส่งทางเรือ แต่ในปัจจุบัน รัฐบาลมีนโยบายไม่ให้อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ในเขตเมือง ทำให้การใช้ที่ดินของกิจกรรมดังกล่าวในข้างต้น มีการปิดกิจกรรมลง ส่วนในแขวงสุรวงค์ บริเวณถนนมหะสิกษ์ และถนนสีลม มีอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ประเภทอุตสาหกรรมในครัวเรือน เช่น การเจียรไนเพชรพลอย ซึ่งส่วนใหญ่จะอยู่ในตึกแถวบนชั้น 3 และชั้น 4

4) การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ

พ.ศ. 2535 เขตบางรักมีการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ จำนวน 420.21 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.14 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก ซึ่งมีการใช้ที่ดินประเภทนี้อยู่ในแขวงบางรักมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 30.02 ของพื้นที่เขต ส่วนที่เหลืออยู่ในแขวงสีลม แขวงสุรวงค์ แขวงสี่พระยา และแขวงมหาพฤฒาราม โดยมีพื้นที่ 15.34 14.56 9.37 และ 6.16 ของพื้นที่เขต ตามลำดับ พ.ศ. 2540 เขตบางรักมีการใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการ จำนวน 421.89

ไร่ คิดเป็นร้อยละ 12.2 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก ซึ่งมีการใช้ที่ดินประเภทนี้อยู่ในแขวงสีลมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 5.44 ของพื้นที่เขต ส่วนที่เหลืออยู่ในแขวงบางรัก แขวงสีพระยา แขวงสุรวงศ์ และแขวงมหาพฤฒาราม โดยมีพื้นที่ 2.85 1.75 1.17 และ 0.99 ของพื้นที่เขต ตามลำดับ การใช้ที่ดินประเภทสถาบันราชการส่วนใหญ่อยู่ในแขวงสีลมและบางรัก โดยแขวงสีลมเป็นที่ตั้งของสถาบันราชการหลายแห่ง เช่น โรงพยาบาล โรงเรียน สถานีตำรวจ สถานทูตต่าง ๆ เป็นต้น ส่วนแขวงบางรักเป็นที่ตั้งของสถาบันราชการหลายแห่ง เช่น การสื่อสารแห่งประเทศไทย ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาสุรวงศ์ และโรงเรียนต่าง ๆ

5) การใช้ที่ดินประเภทสาธารณูปโภค

พ.ศ. 2535 - 2540 เขตบางรักมีการใช้ที่ดินประเภทสาธารณูปโภค จำนวน 2.24 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.06 ของการใช้ที่ดินในเขตบางรัก การใช้ที่ดินประเภทสาธารณูปโภค โดยอยู่ในแขวงสีพระยามากที่สุด เนื่องจากเป็นที่ตั้งของที่ทำการโทรศัพท์ สถานีไฟฟ้าย่อย และสถานีกำจัดน้ำเสีย เป็นต้น ซึ่งมีพื้นที่ 0.03 ของพื้นที่เขต ส่วนที่เหลืออยู่ในแขวงสีลม และแขวงมหาพฤฒาราม มีพื้นที่ 0.02 และ 0.01 ตามลำดับ ส่วนการใช้ที่ดินประเภทสาธารณูปโภคประเภท ถนน ยังไม่มีการรวบรวมอย่างสมบูรณ์ เนื่องจากมีการก่อสร้างถนนและทางด้วยเพิ่มเติมมาก ทำให้ข้อมูลในส่วนนี้ไม่ครบถ้วน

6) การใช้ที่ดินประเภทที่โล่งว่าง

พ.ศ. 2535 เขตบางรักมีพื้นที่โล่งว่างจำนวน 20.23 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 0.58 ของพื้นที่ทั้งเขต และเมื่อปี พ.ศ. 2540 เขตบางรักมีพื้นที่ที่โล่งลดลง เหลือเพียงจำนวน 12.90 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.38 ของพื้นที่ทั้งเขต พื้นที่โล่งว่างในเขตบางรักมีน้อยมาก ปัจจุบันมีการนำไปใช้ประโยชน์เพื่อที่อยู่อาศัย และพาณิชยกรรมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากมีราคาที่ดินสูง เจ้าของที่ดินจึงไม่มีการทิ้งที่ดินให้ว่างเปล่าอีกต่อไป ได้มีการนำมาลงทุนในด้านพาณิชยกรรม ก่อสร้างอาคารซึ่งให้ผลประโยชน์ตอบแทนที่คุ้มค่ามากกว่า ซึ่งพื้นที่ว่างมีอยู่ในพื้นที่แขวงสีลม จำนวน 0.30 ของพื้นที่เขต และแขวงสีพระยา มีจำนวน 0.08 ของพื้นที่เขต

จากการศึกษาเปรียบเทียบการใช้ที่ดินในช่วง 2 ระยะเวลา คือ ระหว่าง พ.ศ. 2535 และ 2540 พบว่า การเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินที่เพิ่มสูงขึ้น คือ ถนน และย่านพาณิชยกรรม โดยเฉพาะในย่านธุรกิจการค้า ได้แก่ บริเวณแขวงสีลม แขวงบางรัก และแขวงสุรวงศ์ ส่วนการใช้ที่ดินที่ลดลง คือ การใช้ที่ดินประเภทพื้นที่ใช้สอยไม่หนาแน่น อุตสาหกรรมและคลังสินค้า ซึ่งที่ดินดังกล่าวได้เปลี่ยนเป็นพื้นที่ที่อยู่อาศัยและพาณิชยกรรมแทน

ตารางที่ 3.4 พื้นที่ยื่นขออนุญาตปลูกสร้างอาคารรายเขตของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2535

เขต	พื้นที่เขต	พื้นที่ปลูกสร้างรวม	พื้นที่ปลูกสร้างเฉลี่ย
	ตร.กม.	ตร.ม.	ต่อ ตร.กม.(ตร.ม)
1 คลองเตย	25.559	2,547,570.18	99,674.09
2 จตุจักร	32.908	1,656,907.49	50,349.69
3 ห้วยขวาง	15.033	1,343,116.43	89,344.54
4 ราชบุรีบูรณะ	42.874	1,202,432.09	28,045.72
5 ยานนาวา	16.662	1,138,737.40	68,343.38
6 บางกะปิ	48.904	897,703.20	18,356.44
7 บางรัก	5.536	789,029.21	142,526.95
8 บางพลัด	11.360	737,879.33	64,954.17
9 พระโขนง	32.775	540,245.18	16,483.45
10 หนองจอก	236.261	392,323.00	1,660.55
11 ประเวศ	61.547	384,733.30	6,251.05
12 ภาษีเจริญ	53.947	378,556.92	7,017.20
13 สวนหลวง	23.678	367,136.89	15,505.40
14 คลองสาน	6.051	356,158.40	58,859.43
15 สาทร	9.326	317,396.60	34,033.52
16 พญาไท	9.595	313,081.71	32,629.67
17 บางคอแหลม	10.921	275,855.22	25,259.15
18 ปทุมวัน	8.369	273,026.00	32,623.49
19 บางกอกน้อย	11.944	267,933.00	22,432.43
20 บึงกุ่ม	69.903	250,134.26	3,578.31
21 ราชเทวี	7.126	229,166.32	32,159.18
22 หนองแขม	48.283	220,216.55	4,560.95
23 บางเขน	76.613	216,060.59	2,820.16
24 ดอนเมือง	59.789	211,526.71	3,537.89
25 บางซื่อ	11.545	180,023.16	15,593.17
26 บางขุนเทียน	155.432	178,759.89	1,150.08
27 ลาดพร้าว	30.476	168,442.97	5,527.07
28 ดินแดง	8.354	117,397.00	14,052.79
29 ป้อมปราบฯ	1.931	115,931.00	60,036.77
30 จอมทอง	25.724	108,209.27	4,206.55
31 มีนบุรี	174.331	97,041.00	556.65
32 ดุสิต	79.698	58,699.37	736.52
33 ลาดกระบัง	123.859	51,472.86	415.58
34 หนองปรือ	8.626	43,864.23	5,085.12
35 พระนคร	5.536	28,234.00	5,100.07
36 บางกอกใหญ่	6.180	10,371.00	1,678.16
37 ดุสิต	10.665	6,799.00	637.51
38 สัมพันธวงศ์	1.416	1,195.00	843.93
กรุงเทพมหานคร	1,568.74	16,473,365.73	10,501.04

ที่มา : กองควบคุมอาคาร สำนักการโยธา

ตารางที่ 3.5 พื้นที่อนุญาตปลูกสร้างอาคารรายเขตของกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2539

เขต	พื้นที่เขต	พื้นที่ปลูกสร้างรวม	พื้นที่ปลูกสร้างเฉลี่ย
	ตร.กม.	ตร.ม.	ต่อ ตร.กม.(ตร.ม)
1 ดอนเมือง	59.789	1,088,610.00	18,207.53
2 ราชบุรีบูรณะ	42.874	955,830.71	22,293.95
3 บางกะปิ	48.904	605,814.00	12,387.82
4 คลองเตย	25.559	500,172.75	19,569.34
5 จตุจักร	32.908	465,830.75	14,155.55
6 ปทุมวัน	8.369	439,031.59	52,459.27
7 ยานนาวา	16.662	424,824.68	25,496.62
8 ประเวศ	61.547	413,965.52	6,726.01
9 ห้วยขวาง	15.033	374,552.00	24,915.32
10 บางคอแหลม	10.921	371,189.50	33,988.60
11 สาทร	9.326	353,809.25	37,937.94
12 ภาษีเจริญ	53.947	348,862.10	6,466.76
13 สวนหลวง	23.678	336,430.81	14,208.58
14 ราชเทวี	7.126	223,702.00	31,392.37
15 บึงกุ่ม	69.903	221,109.00	3,163.08
16 บางขุนเทียน	155.432	199,145.00	1,281.24
17 พญาไท	9.595	190,391.50	19,842.78
18 บางเขน	76.613	186,498.00	2,434.29
19 พระโขนง	32.775	183,450.95	5,597.28
20 ดินแดง	8.354	151,756.00	18,165.67
21 คลองสาน	6.051	131,586.00	21,746.16
22 บางรัก	5.536	128,694.00	23,246.75
23 บางกอกน้อย	11.944	113,865.00	9,533.24
24 ลาดพร้าว	30.476	111,086.00	3,645.03
25 พระนคร	5.536	100,985.00	18,241.51
26 มีนบุรี	174.331	96,630.00	554.29
27 บางซื่อ	11.545	92,516.00	8,013.51
28 จอมทอง	25.724	58,315.00	2,266.95
29 หนองจอก	236.261	54,275.00	229.72
30 ป้อมปราบฯ	1.931	42,434.00	21,975.14
31 ลาดกระบัง	123.859	36,195.00	292.23
32 หนองแขม	48.283	32,683.00	676.90
33 บางพลัด	11.360	32,172.00	2,832.04
34 หนองปรือ	8.626	25,053.10	2,904.37
35 บางกอกใหญ่	6.180	21,753.00	3,519.90
36 ดุสิต	10.665	19,479.00	1,826.44
37 คลิ่งชัน	79.698	10,769.00	135.12
38 สัมพันธวงศ์	1.416	-	-
กรุงเทพมหานคร	1,568.74	9,143,466.21	5,828.55

ที่มา : กองควบคุมอาคาร สำนักการโยธา

ตารางที่ 3.6 พื้นที่ปลูกสร้างอาคารขนาดใหญ่และอาคารสูงรายเขตของกรุงเทพมหานคร ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2538

ลำดับที่	เขต	พื้นที่ปลูกสร้าง				รวม	หน่วย : ตรม
		2535	2536	2537	2538		อัตราการขยายตัว(%)
1	คลองเตย	2,547,570.18	1,976,709.74	1,157,319.28	596,870.09	6,278,469.29	-38.35
2	จตุจักร	1,656,907.49	1,700,336.74	487,507.85	819,390.12	4,664,142.20	-20.92
3	ดอนเมือง	211,526.71	1,903,490.62	2,021,282.00	167,662.25	4,303,961.58	-7.45
4	บางกะปิ	897,703.20	1,669,143.35	953,080.50	527,919.00	4,047,846.05	-16.22
5	ยานนาวา	1,138,737.40	794,634.53	686,839.17	1,034,972.02	3,655,183.12	-3.13
6	ห้วยขวาง	1,343,116.43	1,262,287.73	419,450.00	525,751.00	3,550,605.16	-26.85
7	ปทุมวัน	273,026.00	864,642.37	1,210,215.60	584,091.57	2,931,975.54	28.85
8	พระโขนง	540,245.18	846,259.61	503,157.53	715,195.94	2,604,858.26	9.80
9	ราชบุรีบูรณะ	1,202,462.09	416,981.20	513,436.68	131,241.00	2,264,120.97	-52.21
10	บางรัก	789,029.21	328,860.23	216,829.35	590,049.67	1,924,768.46	-9.23
11	ประเวศ	384,733.30	656,901.19	393,527.67	471,499.33	1,906,661.49	7.01
12	บางพลัด	737,879.33	206,244.14	625,309.61	289,496.05	1,858,929.13	-26.79
13	สวนหลวง	367,136.89	682,696.97	313,385.20	387,769.73	1,750,988.79	1.84
14	ภาษีเจริญ	378,556.92	414,695.01	666,124.92	221,850.00	1,681,226.85	-16.32
15	บึงกุ่ม	250,134.26	487,607.50	452,131.00	479,153.00	1,669,025.76	24.19
16	บางคอแหลม	275,855.22	132,200.60	347,004.93	897,114.81	1,652,175.56	48.16
17	บางเขน	216,060.59	306,896.62	501,351.00	424,905.60	1,449,213.81	25.29
18	ราชเทวี	229,166.32	394,874.25	531,474.00	283,964.00	1,439,478.57	7.41
19	สาทร	317,396.60	242,394.93	30,593.27	680,319.25	1,270,704.05	28.93
20	พญาไท	313,081.71	248,623.82	273,416.00	368,335.50	1,203,457.03	5.57
21	บางซื่อ	180,023.16	196,729.00	109,630.00	629,090.00	1,115,472.16	51.75
22	คลองสาน	356,158.40	218,726.63	187,456.25	322,181.00	1,084,522.28	-3.29
23	ลาดพร้าว	168,442.97	435,257.16	225,596.61	235,273.00	1,064,569.74	11.78
24	บางขุนเทียน	178,759.89	307,583.18	175,218.80	189,940.40	851,502.27	2.04
25	บางกอกน้อย	267,933.00	54,359.49	273,289.00	114,942.00	710,523.49	-24.58
26	ลาดกระบัง	51,472.86	51,729.00	296,344.63	287,191.00	686,737.49	77.36
27	ดินแดง	117,397.00	105,341.00	106,472.00	308,470.00	637,680.00	37.99
28	หนองแขม	220,216.55	130,144.40	134,915.25	101,620.79	586,896.99	-22.72
29	หนองจอก	392,323.00	12,402.00	58,465.00	46,471.00	509,661.00	-50.89
30	มีนบุรี	97,011.00	119,844.66	163,466.00	90,573.00	470,924.66	-2.27
31	จอมทอง	108,209.27	92,950.88	192,238.00	64,280.00	457,678.15	-15.54
32	คลองจั่น	58,699.37	60,276.50	174,203.00	63,636.76	356,815.63	2.73
33	ชนบุรี	43,864.23	72,247.77	65,521.60	111,782.94	293,416.54	36.59
34	ป้อมปราบ	115,931.00	4,280.00	12,253.00	53,599.00	186,063.00	-22.68
35	บางกอกใหญ่	10,371.00	46,882.94	47,192.00	74,689.00	179,134.94	93.11
36	ดุสิต	6,799.00	9,037.00	24,825.00	49,665.00	90,326.00	94.03
37	พระนคร	28,234.00	19,711.00	11,435.00	9,762.00	69,142.00	-29.81
38	สัมพันธวงศ์	1,195.00	6,023.60	16,054.20	12,829.00	36,101.80	120.60
กรุงเทพมหานคร		16,473,395.73	17,480,007.36	14,578,010.90	12,963,545.82	61,494,959.81	-7.68

ที่มา : สำนักผังเมือง กรุงเทพมหานคร

3.3.4 อาคารและสิ่งปลูกสร้าง

พ.ศ. 2535 เขตบางรัก มีพื้นที่เขต 5.536 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่อนุญาตปลูกสร้างอาคารรวม 1789,029.21 ตารางเมตร ดังนั้นพื้นที่ปลูกสร้างเฉลี่ย จำนวน 142,526.95 ตารางเมตรต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกสร้างเป็นอันดับที่ 7 ในเขตกรุงเทพมหานคร แต่เมื่อถึงปี พ.ศ. 2539 เขตบางรัก มีพื้นที่เขต 5.536 ตารางกิโลเมตร มีพื้นที่ปลูกสร้างรวม 128,694 ตารางเมตร ดังนั้นพื้นที่ปลูกสร้างเฉลี่ย จำนวน 23,246.75 ตารางเมตรต่อตารางกิโลเมตร ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการเพิ่มขึ้นของพื้นที่ปลูกสร้างเป็นอันดับที่ 22 ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2535 พบว่ามีการขยายตัวของพื้นที่อนุญาตก่อสร้างลดลง แต่การขยายตัวของพื้นที่อนุญาตปลูกสร้างเป็นแนวดิ่ง เนื่องจากพื้นที่จำกัด ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่พาณิชย์กรรม ที่มีการใช้ประโยชน์จากพื้นที่อย่างคุ้มค่าอยู่แล้ว และระหว่าง ปี พ.ศ. 2535 - 2539 มีพื้นที่ปลูกสร้างอาคารขนาดใหญ่และอาคารสูงเป็นอันดับที่ 10 ในเขตกรุงเทพมหานคร คิดเป็นจำนวน 1,924,768.46 ตารางเมตร ซึ่งมีการขยายตัว - 9.23 เป็นการขยายตัวที่ลดลง โดยปี พ.ศ. 2538 เขตบางรักมีจำนวนพื้นที่ปลูกสร้างอาคารขนาดใหญ่และอาคารสูง 590,049.67 ตารางเมตร

3.4 การบริการทางสังคมและกิจกรรมหลักในพื้นที่

พ.ศ. 2540 สถานีตำรวจนครบาลบางรัก มีประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่ จำนวน 51,466 คน เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชาวต่างประเทศเข้ามาติดต่อและใช้บริการทางด้านธุรกิจการค้า การเงิน และการบันเทิงต่างๆ เป็นแหล่งกำเนิดของย่านพาณิชย์กรรมประเภทต่างๆ เช่น ธุรกิจการค้า สถาบันการเงิน การธนาคาร ร้านค้าทอง และเครื่องประดับเพชรพลอย ร้านจำหน่ายวัตถุโบราณ และแหล่งบันเทิงเรีงรมย์ต่างๆ เป็นจำนวนมาก และมีประชากรบางส่วนเป็นคนดั้งเดิมได้ตั้งถิ่นฐานในพื้นที่เป็นเวลานาน จึงทำให้เกิดย่านชุมชน ชุมชนแออัด และย่านที่พักอาศัยประเภทต่างๆ ซึ่งจำแนกได้ ดังนี้

1) ย่านธุรกิจการค้า แบ่งออกเป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

- ย่านธุรกิจการค้า

ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในแขวงสุรวงค์ และแนวถนนสีลมตลอดสาย จำหน่ายเครื่องประดับเพชรพลอย ทองรูปพรรณ วัตถุโบราณ เสื้อผ้าสำเร็จรูป สิ่งประดิษฐ์ สินค้าที่ระลึก ซึ่งผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นชาวต่างประเทศ และศูนย์การค้าขนาดใหญ่

- ย่านธุรกิจเกี่ยวกับการตลาด

มีตลาดจำหน่ายเครื่องสุขภัณฑ์ อยู่บริเวณถนนมหาพฤฒารามเกือบตลอดสาย ตลาดสดสำหรับประชาชนซื้ออาหารอยู่บริเวณตลาดวัดแขก ถนนสีลมตรงข้ามกับวัดพระศรีมหาอุมาเทวี ตลาดเพชรพลอย อยู่ในตรอกเพชรพลอย ตลาดทำน้ำสีพระยา อยู่บริเวณ

การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่ เมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง : กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบ ของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

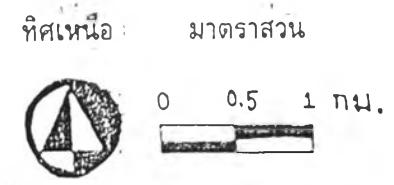
แผนที่ที่ 3.10

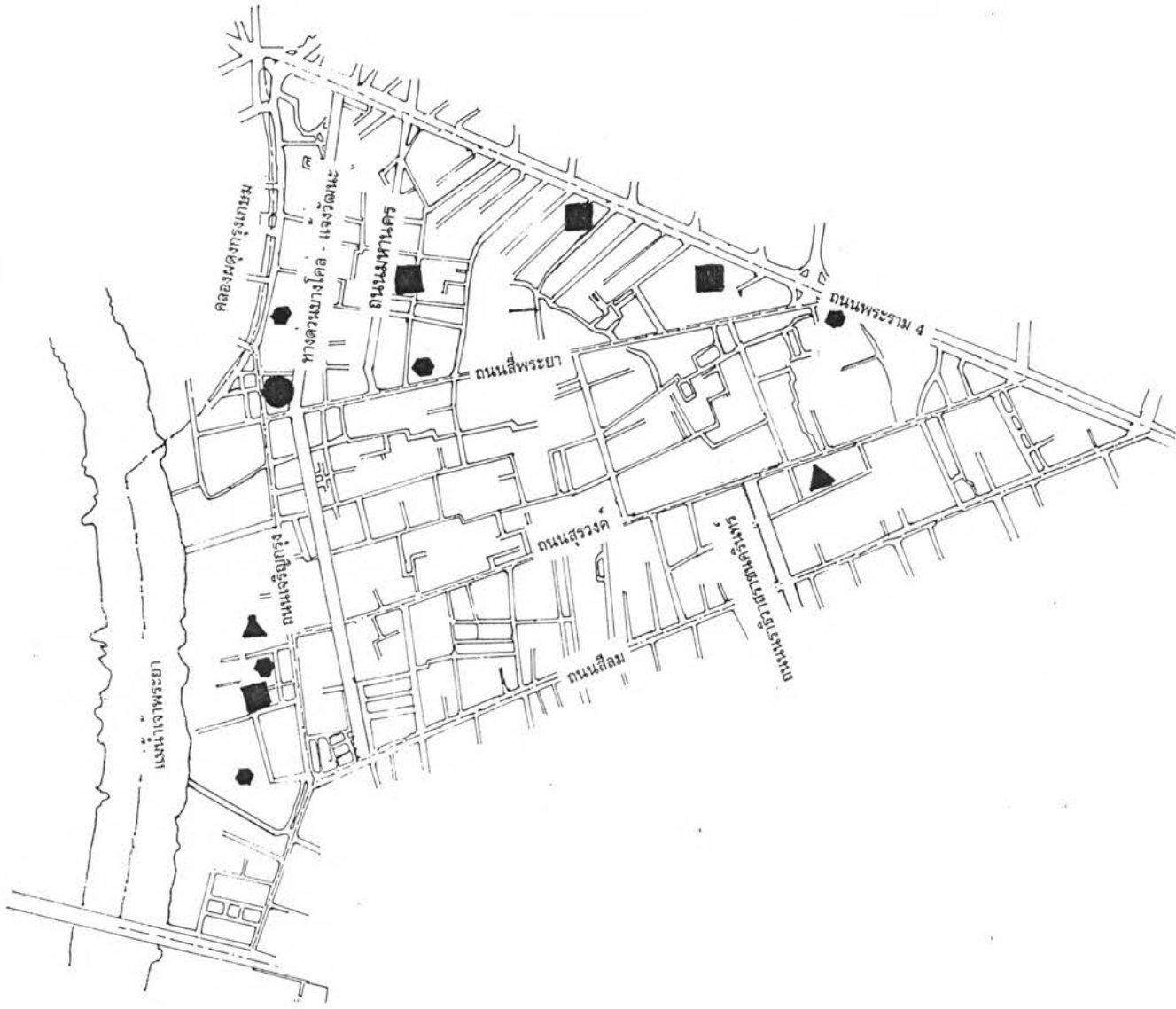
แสดงที่ตั้งของสถาบันราชการและรัฐวิสาหกิจ

สัญลักษณ์ ▲
ที่ตั้งของสถาบันราชการและรัฐวิสาหกิจ

1. สถานีตำรวจนครบาลบางรัก
2. สำนักงานเขตบางรัก
3. ชุมสายโทรศัพท์สุรวงศ์
4. ศูนย์สาธารณสุขที่ 23
5. การสื่อสารแห่งประเทศไทย
6. ศาลแรงงาน ศาลแขวงพระนครใต้ สาขา ปทุมวัน
7. ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขา สุรวงศ์

ที่มา : จากการสำรวจ

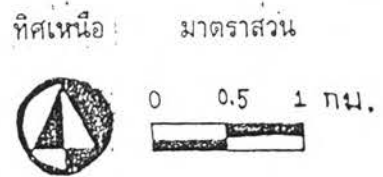
การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ เพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่ เมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง : กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบ ของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

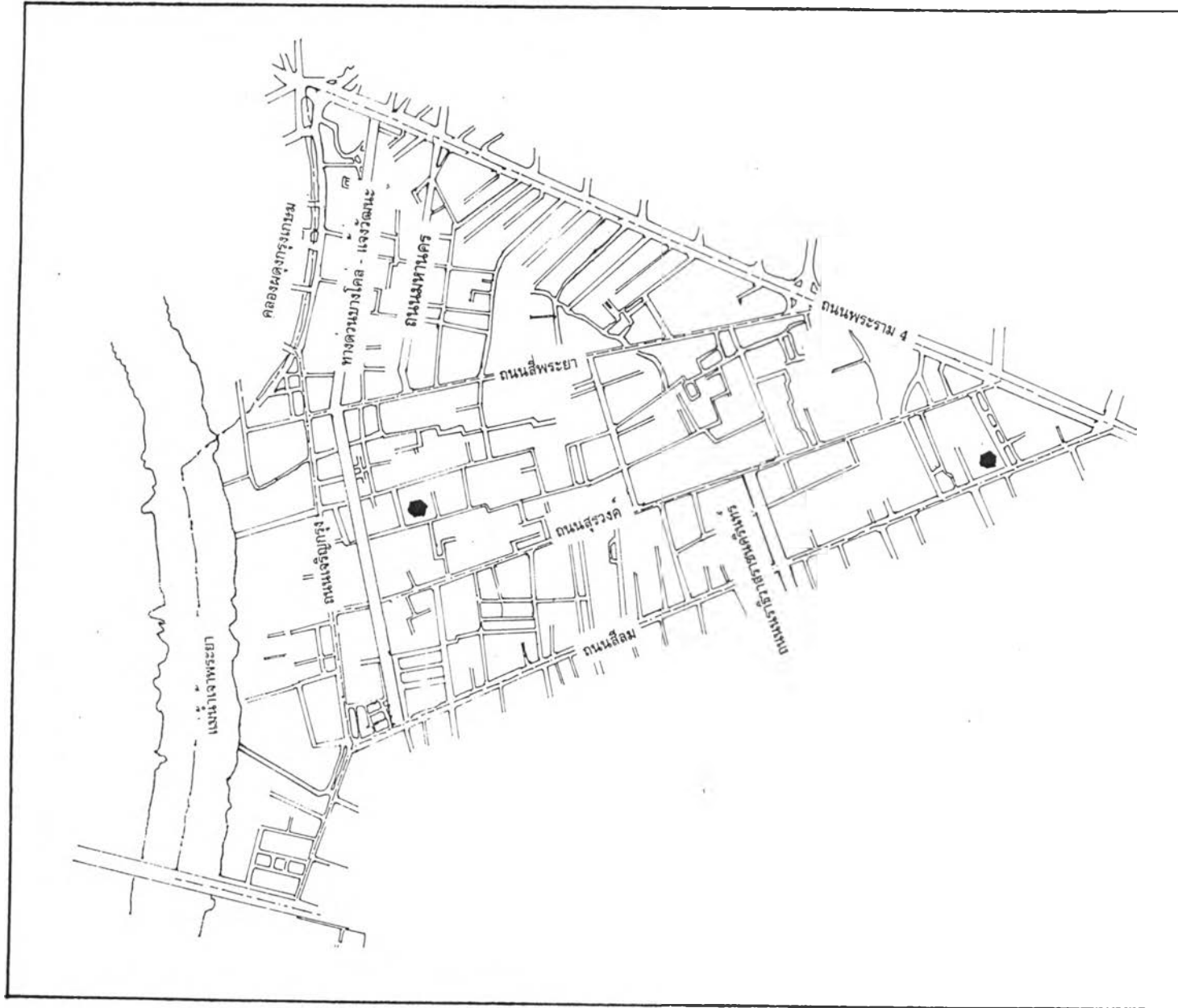
แผนที่ที่ 3.12

แสดงที่ตั้งของศาสนสถาน

- สัญลักษณ์
- วัด
 - โบสถ์คริสต์
 - มัสยิด
 - ศาลเจ้า

ที่มา : จากการสำรวจ

การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
เพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่
เมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง :
กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบ
ของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

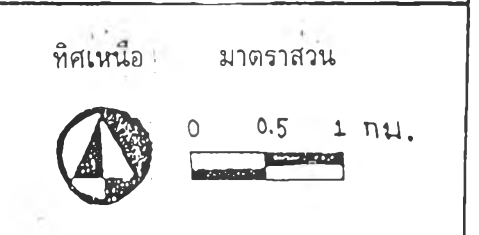
แผนที่ที่ 3.16

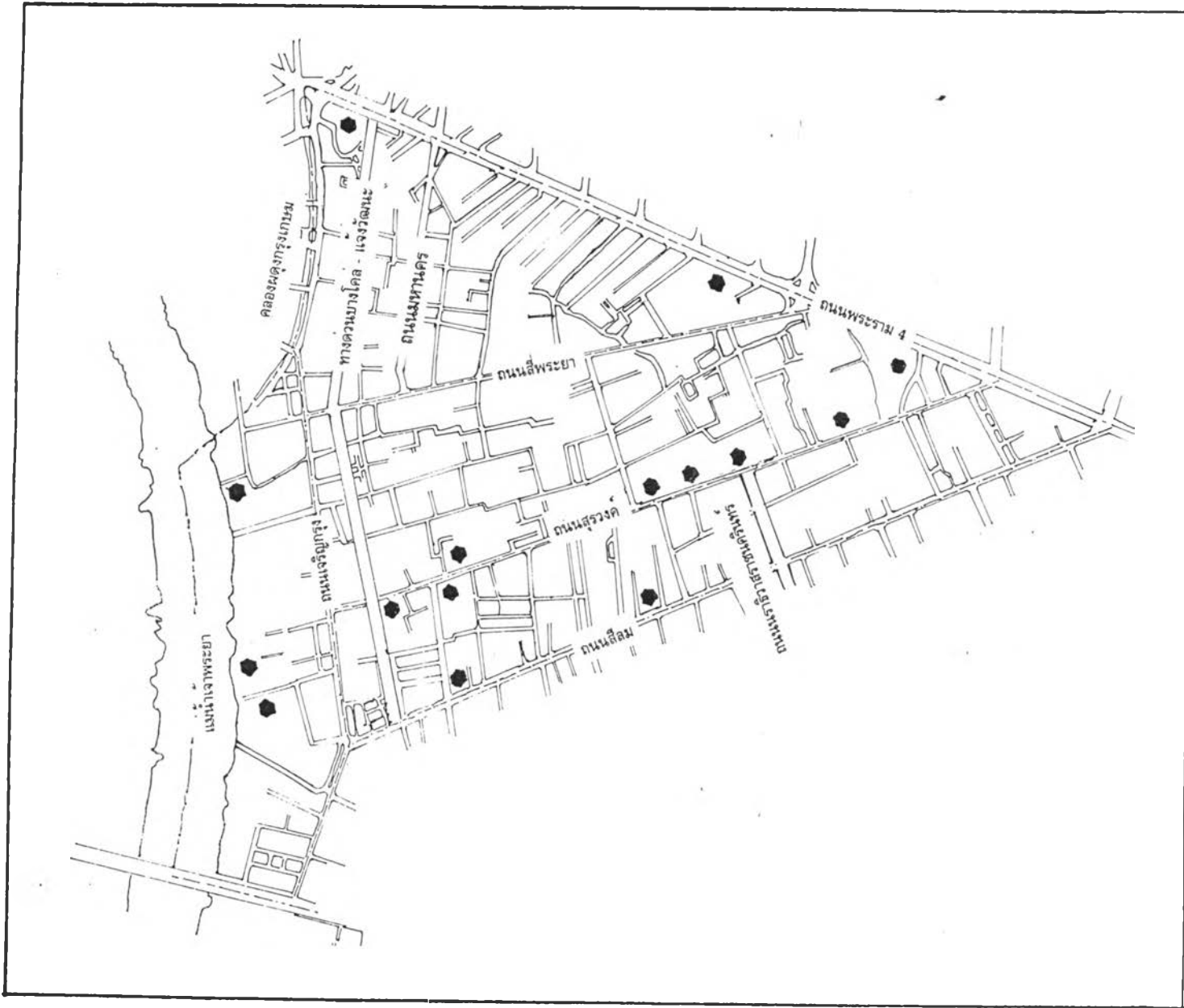
แสดงที่ตั้งของโรงพยาบาล

สัญลักษณ์

● โรงพยาบาล

ที่มา : จากการสำรวจ

การพัฒนาสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
เพื่อป้องกันอาชญากรรมในเขตพื้นที่
เมืองซึ่งมีความหนาแน่นสูง :
กรณีศึกษาพื้นที่รับผิดชอบ
ของสถานีตำรวจนครบาลบางรัก

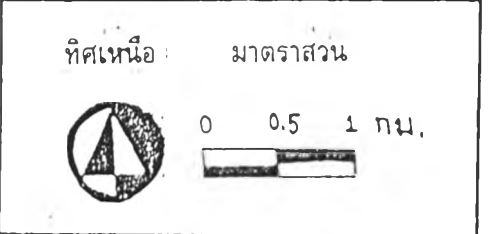
แผนที่ที่ 3.17

แสดงที่ตั้งของโรงแรม

สัญลักษณ์

● โรงแรม

ที่มา : จากการสำรวจ

ตลกฮองกงแบงค์ ตลาดจอมสมบุรณ์ อยู่ในตลกสมบุรณ์ ตลาดสะพานสว่าง อยู่บริเวณแยก ถนนสว่างตัดใหม่

- ย่านธุรกิจโบราณ

ส่วนใหญ่เป็นโรงงานขนาดเล็ก ที่ดำเนินการเกี่ยวกับการทำทองคำ เพลว การตัดเย็บเสื้อผ้าเรีจรูป โรงกลึง เครื่องเฟอร์นิเจอร์ ซึ่งตั้งอยู่บริเวณแขวงมหาพฤคคาราม

- ย่านธุรกิจรถทัวร์

ส่วนใหญ่ตั้งอยู่ริมถนนพระราม 4 ถนนสีลม ถนนสุรวงค์ และถนน เจริญกรุง

2) สถาบันราชการและรัฐวิสาหกิจ 6 แห่ง ดังนี้

- สถานีตำรวจนครบาลบางรัก ตั้งอยู่บนถนนนเรศ แขวงบางรัก
- สำนักงานเขตบางรัก ตั้งอยู่บนถนนนเรศ แขวงบางรัก
- ศาลแรงงาน ศาลแขวงพระนครใต้ สาขาปทุมวัน ตั้งอยู่บนถนนพระราม 4
- ศูนย์สาธารณสุขที่ 23 ตั้งอยู่บนถนนสีพระยา
- การสื่อสารแห่งประเทศไทย ตั้งอยู่บนถนนเจริญกรุง
- ชุมสายโทรศัพท์สุรวงค์ ตั้งอยู่บนถนนสุรวงค์
- ธนาคารแห่งประเทศไทย สาขาสุรวงค์ ตั้งอยู่บนถนนสุรวงค์

3) สถานทูต และที่ทำการทูต 4 แห่ง ดังนี้

- สถานทูตโปรตุเกส ตั้งอยู่ในตลกกัปตันบุช แขวงสีพระยา
- สถานทูตรัสเซีย ตั้งอยู่บนถนนทรัพย์ แขวงสุรวงค์
- ที่ทำการสถานทูตเบลเยียม ตั้งอยู่บนถนนสีลม แขวงสีลม
- ที่ทำการสถานทูตสาธารณรัฐประชาชนเช็กโกสโลวาเกีย ตั้งอยู่บน

ถนนสีลม แขวงสีลม

4) ศาสนสถาน มี 4 ประเภท คือ

ก. วัดในพระพุทธศาสนา มี 5 แห่ง คือ

- วัดมหาพฤคคาราม ตั้งอยู่บนถนนมหาพฤคคาราม
- วัดแก้วแจ่มฟ้า ตั้งอยู่บนถนนสีพระยา
- วัดหัวลำโพง ตั้งอยู่บนถนนพระราม 4
- วัดสวนพลู ตั้งอยู่บนถนนเจริญกรุง
- วัดม่วงแค ตั้งอยู่บนถนนเจริญกรุง

ข. คริสต์จักร มี 4 แห่ง คือ

- คริสต์จักรสะพานเหลือง ตั้งอยู่บนถนนพระราม 4

- ประเภท 4 (บาร์ คอกเทลเลาจน์)	จำนวน 17 แห่ง
8. สมาคมและสโมสร	จำนวน 50 แห่ง
9. หอพัก แฟลต เกสเฮาส์	จำนวน 19 แห่ง
10. สถานีบริการน้ำมันเชื้อเพลิงและแก๊ส	จำนวน 6 แห่ง
11. ร้านค้าของเก่า	จำนวน 7 แห่ง
12. ร้านจำหน่ายทองรูปพรรณ	จำนวน 6 แห่ง
13. ร้านจำหน่ายเพชรพลอย	จำนวน 59 แห่ง
14. ตู้ซ่อมรถยนต์	จำนวน 11 แห่ง
15. ตู้ซ่อมรถจักรยานยนต์	จำนวน 14 แห่ง

3.5 ลักษณะประชากรในเขตพื้นที่

พ.ศ. 2540 เขตบางรักมีจำนวนประชากรประมาณ 64,845 คน แบ่งเป็น ดังนี้

1. คนไทยที่พักอาศัยประจำในพื้นที่ จำนวน 61,588 คน
2. คนต่างด้าวอาศัยประจำในพื้นที่ จำนวน 2,257 คน

ไม่รวมประชากรแฝงที่เคลื่อนไหวเข้ามาทำงาน หรือติดต่อธุรกิจในพื้นที่เป็นการชั่วคราว ซึ่งมีจำนวนมากกว่าประชากรในพื้นที่ปกติ ถึง 5 เท่า

✕ จากตารางที่ 3.4 พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 - 2540 จำนวนประชากรของเขตบางรักนั้นลดลงทุกแขวง เนื่องจากจำนวนประชากรอพยพออกนอกพื้นที่ เหตุผลเพราะเขตบางรักเป็นย่านธุรกิจการค้าที่มีราคาที่ดิน ไม่เหมาะสมต่อการอยู่อาศัย ผลักดันให้คนอพยพออกไปอยู่บริเวณชานเมือง ซึ่งยังคงมีราคาที่ดินถูกกว่า ซึ่งจำนวนประชากรที่ลดลงจึงมีความสัมพันธ์กับความหนาแน่นประชากรของเขตบางรักที่ได้ลดลงตาม

จากตารางที่ 3.8 จำนวนประชากรในเขตบางรัก ระหว่างปี พ.ศ. 2535 - 2540 ของเขตและแขวง พบว่ามีการลดลงทุกพื้นที่ ส่วนการเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรระหว่าง พ.ศ. 2535 - 2540 พบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา ยอดรวมของประชากรในเขตบางรักลดลง 8,431 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 โดยอยู่ในแขวงสีพระยาสูงสุด คิดเป็นร้อยละ -26.32 ของประชากรของเขตบางรัก รองลงมา ได้แก่ แขวงมหาพฤฒาราม สีลม บางรัก และสุรวงศ์ คิดเป็นร้อยละ -24.58 , -23.15 , -13.18 และ -12.77 ของยอดรวมของประชากรของเขตบางรัก

จากตารางที่ 3.8 คาดการณ์จำนวนประชากรของเขตบางรักในอนาคต ระหว่างปี พ.ศ. 2541 - 2560 พบว่า แนวโน้มประชากรที่อาศัยในพื้นที่เขตบางรักจะลดลง แต่จำนวนประชากรแฝงทั้งกลางวัน และกลางคืนยังคงมากเช่นเดิม

ตารางที่ 3.7 จำนวนประชากรคาดการณ์ของเขตบางรัก โดยวิธี สมการเชิงเส้นตรง (linear Model) พ.ศ. 2541 - 2560
โดยวิธีสมการเชิงเส้นตรง (Linear Model) พ.ศ. 2541 -2560

ปี	จำนวนประชากรคาดการณ์ (คน)
2541	62,523
2542	60,786
2543	59,048
2544	57,310
2545	55,573
2546	53,835
2547	52,097
2547	50,360
2548	48,622
2549	46,884
2550	45,146
2551	43,409
2552	41,671
2553	39,933
2554	38,196
2555	36,458
2556	34,720
2557	32,983
2558	31,245
2559	29,507
2560	27,769

แผนภูมิที่ 3.2 จำนวนประชากรคาดการณ์ของเขตบางรัก พ.ศ. 2541-2560

